

Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NHRI)

Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων(NPM)

**ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΜΕΤΡΑ
ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΞΑΠΛΩΣΗΣ
ΤΟΥ ΙΟΥ COVID-19
ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΦΙΝΟΥ**

Ερευνώντες Λειτουργοί: Κατερίνα Καλλητσιώνη & Κυριάκος Κυριάκου

Λευκωσία, 23 Απριλίου 2020

A. Εισαγωγή

Σε συνέχεια της αυτεπάγγελτης Παρέμβασης μας ημερομηνίας 26 Μαρτίου 2020, αναφορικά με τη λήψη μέτρων πρόληψης της εξάπλωσης του ιού Covid-19, σε χώρους όπου άτομα στερούνται της ελευθερίας τους ή τελούν υπό περιορισμό, όπως οι φυλακές, για τις οποίες ακολούθησαν και υλοποιήθηκαν άμεσα μέτρα από το κράτος, αλλά και της αυτεπάγγελτης Παρέμβασης ημερομηνίας 3 Απριλίου 2020, σε σχέση με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ και άλλων ευάλωτων ομάδων στις πληροφορίες που αφορούν στην πανδημία του COVID-19 και την επικοινωνία γενικότερα, αποφασίστηκε η διενέργεια της **επιτόπιας επίσκεψης** μας στο **Κέντρο Προσωρινής Υποδοχής και Φιλοξενίας Μεταναστών «Πουρνάρα» στην Κοκκινότριμιθιά**, με σκοπό τον έλεγχο ευθυγράμμισης, των συνθηκών διαβίωσης όλων των διαμενόντων με την διαφύλαξη του πυρήνα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών κατά την εφαρμογή των μέτρων που λήφθηκαν προς αποφυγή της εξάπλωσης του ιού.

Μετά δε και από το διάταγμα του Υπουργού Υγείας ημερομηνίας 8 Απριλίου, 2020 για την αντιμετώπιση του ιού COVID19 σύμφωνα με το οποίο οι διαμένοντες έχουν μόνο δικαίωμα εισόδου στα κέντρα υποδοχής και φιλοξενίας η επίσκεψη κρίθηκε ως επιβεβλημένη το συντομότερο δυνατό.

B. Έναρξη Διερεύνησης των κέντρων Υποδοχής και Φιλοξενίας

Επιστολή στο Υπουργό Εσωτερικών με υποβολή ερωτημάτων

Με σχετική επιστολή μας, τέθηκαν υπόψη του Υπουργού Εσωτερικών σειρά ερωτημάτων, με τα οποία ζητήθηκαν πληροφορίες ή και διευκρινήσεις για τα ακόλουθα θέματα:

- i. Κατά πόσο υπάρχει **πρόσβαση** των φιλοξενουμένων/διαμενόντων στα Κέντρα Υποδοχής και Προσωρινής Φιλοξενίας που διατηρεί η Δημοκρατία, σε **ιατροφαρμακευτική περίθαλψη** και πως αυτή επιτυγχάνεται λόγω της πανδημίας του ιού COVID-19.
- ii. Κατά πόσο ακολουθούνται οι νενομισμένες διαδικασίες και **πρωτόκολλα** σε περίπτωση ύποπτου κρούσματος κορωνοϊού.
- iii. Το ενδεχόμενο **αλλαγής της μορφής** του Κέντρου Προσωρινής Υποδοχής και Φιλοξενίας Μεταναστών «Πουρνάρα» στην Κοκκινότριμιθιά και αν ναι, κατά πόσον έχουν ληφθεί οποιαδήποτε άλλα μέτρα για τη διαμόρφωσή του, όπως αύξηση των χώρων υγιεινής και στέγασης.

- iv. Τα μέτρα που λαμβάνονται για τη **σίτιση** των φιλοξενούμενων/διαμενόντων.
- v. Η δυνατότητα των φιλοξενούμενων/διαμενόντων στα Κέντρα για **μετακίνηση**.

Αμέσως μετά τη λήψη της επιστολής μας ο Υπουργός με δίκη του επιστολή απάντησε στα ερωτήματα μας αναφέροντας ότι σε σχέση με την **ιατροφαρμακευτική περίθαλψη** οι διαμένοντες στα Κέντρα Υποδοχής έχουν πρόσβαση σε αυτήν ως ακολούθως :

- Το Κέντρο Πρώτης Υποδοχής στην περιοχή «**Πουρνάρα**» διαθέτει ένα **ιατρό** που, λόγω των αυξημένων αναγκών, **επισκέπτεται το Κέντρο μέρα παρά μέρα, καθώς επίσης και δύο νοσοκόμους που παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε 24ωρη βάση.**
Το Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας στην **Κοφίνου** επισκέπτεται **ένας ιατρός δύο φορές την εβδομάδα και δύο νοσηλευτές καθημερινά σε ημερήσια βάση από τις 7πμ μέχρι τις 1 μμ..**
- Όσο αφορά το **πρωτόκολλο σε περίπτωση υπόπτου κρούσματος** σημείωσε ότι μέχρι σήμερα δεν έχει καταγραφεί οποιοδήποτε ύποπτο κρούσμα κορωνοϊού στα δύο Κέντρα, καθότι τα ληφθέντα μέτρα, καθώς και η ακολουθείσα διαδικασία είναι βάσει των σχετικών πρωτοκόλλων. Στην περίπτωση όμως ύπαρξης **ύποπτου κρούσματος**, το άτομο μεταφέρεται σε ειδικά διαμορφωμένο ατομικό χώρο καραντίνας, όπου αν χρειαστεί δύναται να διανυκτερεύσει. **Ακολούθως δε αφού εξεταστεί επιτόπου, βάσει του πρωτοκόλλου, παραπέμπεται στα Ιατρεία Δημόσιας Υγείας και εάν εν τέλει διαγνωστεί θετικό στο κορωνοϊό, παραπέμπεται στο Νοσοκομείο Αναφοράς (Αμμοχώστου).**
- Σε σχέση με το ερώτημα μας κατά ποσό το Κέντρο Πρώτης Υποδοχής «Πουρνάρα» έχει προσωρινά διαμορφωθεί, λόγω της πανδημίας, από κέντρο υποδοχής περιορισμένου χρόνου σε **κλειστό κέντρο**, η απάντηση ήταν **θετική** και σημείωσε δε, **πως θα διατηρηθεί ως τέτοιο καθ' όλη τη διάρκεια των περιοριστικών μέτρων για την πανδημία.**
- Ανέφερε δε περαιτέρω πως λόγω των αυξημένων μεταναστευτικών ροών, το **Κέντρο είχε επεκταθεί** και στη βάση των διεθνών προτύπων, **αυξήθηκε ο αριθμός των διαθέσιμων μέσων υγιεινής (τουαλέτες-ντουζιέρες-νιπτήρες).**

Παράλληλα έχουν επίσης τοποθετηθεί μέσα υγιεινής στους δύο διαμορφωμένους χώρους καραντίνας, χωρητικότητας εκατό ατόμων έκαστος.

- Όσο αφορά τη **σίτιση** των διαμενόντων/φιλοξενούμενων, έχουν αγοραστεί υπηρεσίες από εστιατόριο, το οποίο προμηθεύει τρεις φορές την ημέρα, σε ειδικά διαμορφωμένες ατομικές πλαστικές συσκευασίες μιας χρήσης, ρόφημα και πρόγευμα, γεύμα και φρούτο και δείπνο και φρούτο.
- Σε σχέση με την διακίνηση των διαμενόντων, η θέση του Υπουργού είναι ότι ο μέχρι σήμερα περιορισμός των διαμενόντων/φιλοξενούμενων στα δύο Κέντρα, έχει, σε μεγάλο βαθμό, συμβάλει στην απουσία κρουσμάτων κορωνοϊού μεταξύ τους.

Εξού και λόγω της αποτελεσματικότητας της εν λόγω πρακτικής, **στο Διάταγμα του Υπουργού Υγείας ημερομηνίας 8 Απριλίου 2020, βάσει του περί Λοιμοκαθάρσεως Νόμου**, περιλήφθηκε σχετική πρόνοια ότι «πέραν από τους αιτητές ασύλου για τους οποίους επιτρέπεται μόνο η είσοδος, απαγορεύεται η είσοδος και/ή έξοδος σε οποιοδήποτε πρόσωπο από τα κέντρα υποδοχής, φιλοξενίας και κράτησης αιτητών ασύλου. Νοείται ότι επιτρέπεται η είσοδος και/ή έξοδος για τους εργαζόμενους από τα εν λόγω κέντρα και η κατ' εξαίρεση είσοδος και/ή έξοδος για ανθρωπιστικούς και/ή ιατρικούς λόγους κατόπιν σχετικής άδειας του Υπουργού Εσωτερικών».

Γ. Διενέργεια Επίσκεψης στο Κέντρο «Πουρνάρα»

Ενόψει δε της προσθήκης στο νέο διάταγμα της άδειας μόνο για είσοδο των αιτητών ασύλου και εν δυνάμει αιτητών στα εν λόγω κέντρα, κρίθηκε απαραίτητη η επιτόπια επίσκεψη να τεθεί και υπό την αρμοδιότητα μου ως **Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων (NPM)**, ώστε να μας επιτραπεί ελεύθερα η είσοδος χωρίς προηγούμενη γραπτή ενημέρωση, ώστε να ελεγχθούν οι συνθήκες διαβίωσης σε γενικότερο επίπεδο, λόγω του περιορισμού κινήσεων των διαμενόντων στα κέντρα, περιορισμού δε, που αφορά το σύνολο των διαμενόντων στη εδαφική επικράτεια της Δημοκρατίας όπου ασκείται αποτελεσματικός έλεγχος.

Ως εκ τούτου στις 9 Απριλίου 2020, διενεργήθηκε **επιτόπια επίσκεψη** μαζί με Λειτουργό του Γραφείου μου, στο Προσωρινό **Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας Μεταναστών «Πουρνάρα» στην Κοκκινοτριμιθιά**, για έλεγχο των συνθηκών διαβίωσης όλων των διαμενόντων, κατά την εφαρμογή των ληφθέντων μέτρων για αποφυγή της εξάπλωσης του ιού COVID-19, κατά

τρόπο που να μην παραβιάζουν τον πυρήνα τα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών των προσώπων που φιλοξενούνται εκεί.

Στο Κέντρο, κατά το χρόνο της επίσκεψης μας παρευρέθηκε και ο ίδιος ο Υπουργός Εσωτερικών, θέλοντας να δώσει και ο ίδιος προσωπικά διευκρινήσεις για το χώρο.

Από την επιτόπια επίσκεψη αλλά και την πληροφόρηση την οποία τύχαμε τόσο γραπτώς όσο και δια ζώσης από τον Υπουργό και τους Υπεύθυνους του Κέντρου, αλλά και από τις κατ' ιδίαν συνομιλίες με διαμένοντες στο Κέντρο, διαπιστώθηκε ότι:

- Το **Κέντρο «Πουρνάρα»** κατασκευάστηκε για **χωρητικότητα** περί τα **500 άτομα**. Λόγω όμως των ιδιαίτερα αυξημένων μεταναστευτικών ροών, το τελευταίο διάστημα **έγιναν ταχύτατες επεκτάσεις και σήμερα μπορούν να φιλοξενηθούν μέχρι και 1000 άτομα**. Η χωρητικότητα του Κέντρου στη Κοφίνου ήταν 400 κλίνες και με βάση τις επεκτάσεις που προωθούνται περαιτέρω θα ανέλθει στις 600 κλίνες.
- Στο **παρών στάδιο** στο κέντρο «Πουρνάρα» **φιλοξενούνται 567 άτομα**, με πληρότητα του χώρου περίπου στο μισό, περιλαμβανομένων των **51 ατόμων που μεταφέρθηκαν από ξενοδοχειακές μονάδες**. Από αυτά τα άτομα (τα οποία μεταφέρθηκαν από τις ξενοδοχειακές μονάδες), **8 πρόσωπα διαφάνηκε πως ανήκαν σε ευάλωτες ομάδες, και μετακινήθηκαν άμεσα** είτε σε στέγες του Γραφείου Ευημερίας είτε σε ξενοδοχειακές μονάδες, με εξαίρεση ενός εξ αυτών που, λόγω της ιδιάζουσας επικινδυνότητας του βρίσκεται ξεχωριστά.
- Σε ερώτηση μας κατά ποσό υπάρχουν **άλλες ευάλωτες ομάδες ή ανήλικοι** η απάντηση ήταν αρνητική. Συγκεκριμένα όσο αφορά τους ανήλικους, μας ενημέρωσαν ότι αυτοί οι οποίοι ήταν εμφανώς ανήλικοι απομακρύνθηκαν αμέσως ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν κατ' ισχυρισμό ανήλικοι που εμφανώς φαίνονται ενήλικες γι' αυτό και εξακολουθούν να παραμένουν στο «Κέντρο».
- Όσο αφορά τον τρόπο **αξιολόγησης της ηλικίας** μας αναφέρθηκε ότι αυτός γίνεται κατά την διάρκεια της συνέντευξης οι οποίες λόγω των μέτρων που λήφθηκαν για την παρεμπόδιση εξάπλωσης του COVID 19 αυτή η διαδικασία αναστάληκε προσωρινά.
- Σε σχέση δε με τις **συνεντεύξεις** που γίνονται με τους διαμένοντες κατά την εισδοχή τους στο Κέντρο «Πουρνάρα», για την διαπίστωση της προσωπικής τους κατάστασης όπως η πρόθεση για υποβολή αιτήματος ασύλου, **όπως έχει λεχθεί από τους Υπεύθυνούς του χώρου, στο**

παρόν στάδιο, η διαδικασία αυτή έχει ανασταλεί λόγω των μέτρων πρόληψης και προστασίας που εφαρμόστηκαν για τον ιό covid 19.

Συγκεκριμένα γίνεται προσπάθεια ολοκλήρωσης της **διαμόρφωσης του χώρου με προστατευτικά καλύμματα**, στον οποίο θα γίνονται οι συνεντεύξεις, **έτσι ώστε να προστατεύεται η υγεία των διαμενόντων αλλά και του προσωπικού.**

- Επειδή σε ορισμένο σημείο του Κέντρου, το οποίο προέκυψε από την πρόσφατη επέκταση του, δεν έχουν ολοκληρωθεί μέχρι σήμερα οι κατασκευαστικές του εργασίες (**επίστρωση με χαλίκι του εδάφους**) **παρουσιάζεται γύρω από ορισμένα αντίσκηνα η δημιουργία λάσπης εξαιτίας συσσωρευμένου νερού λόγω βροχόπτωσης.**

Η λάσπη που είχαμε παρατηρήσει μας αναφέρθηκε ότι προέκυψε από την βροχή που έπεσε το προηγούμενο βράδυ, γεγονός το οποίο καθιστά δύσκολη την διαμονή των διαμενόντων που επηρεάζονται άμεσα .

Ο **χώρος ο οποίος ήταν ιδιαίτερα λασπωμένος**, βρισκόταν στο αριστερό μέρος της εισόδου, μπροστά από υφιστάμενη εκκλησία, τον οποίο περπατήσαμε κατά μήκος, παράλληλα με αυτόν, όπου παρατηρήσαμε ότι ήταν απομονωμένος από τον υπόλοιπο χώρο, και όπως μας διευκρινίστηκε **αποτελούσε το χώρο της καραντίνας** στον οποίο διαμένουν οι νεοεισερχόμενοι και παραμένουν εκεί για 14 μέρες.

- Στην αριστερή πλευρά της ασφατωμένης κυρίας εισόδου υπήρχαν σειρές από **προκατασκευασμένα ειδικά διαμορφωμένα σπιτάκια** ,στα οποία όπως μας αναφέρθηκε **διέμεναν** εκεί οι περισσότερες **γυναίκες**, γύρω στις 96, ξεχωριστά από τους άντρες, ενώ αλλά ήταν άδεια και αναμενόταν η ολοκλήρωση των εργασιών για την ετοιμασία τους.

Ο χώρος κατά μήκος και πλάτος της δεξιάς πλευράς από την κυρία είσοδο ήταν διαμορφωμένος με **αντίσκηνα**.

- Όπως μας αναφέρθηκε λόγω της διαφοροποίησης των μεταναστευτικών ροών, το Κέντρο έχει διαχωριστεί κατά τρόπο ώστε οι φιλοξενούμενοι να διαμένουν ξεχωριστά ανά εθνικότητα, για την αποφυγή τυχόν προβλημάτων που ενδεχομένως να ανακύπτουν λόγω των διαφορετικών παραδόσεων τους αλλά και για σκοπούς καλύτερης εξυπηρέτησης τους.
- Ο «δρόμος» που διαχώριζε τους χώρους μεταξύ τους ήταν από ασφαλτο, **ενώ οι χώροι που βρίσκονταν τα αντίσκηνα διακρινόταν σε κάποια σημεία άσπρο χαλίκι και σε αλλά απλά χώμα.**
- Σε συνομιλία που είχαμε με κάποιους από τους **διαμένοντες** διαπιστώθηκε ότι το **κύριο ζήτημα που τους απασχολούσε ήταν η**

δημιουργία λάσπης όταν έβρεχε, σε μερικά από τα αντίσκηνα που εξακολουθούσαν να μην έχουν πάτωμα το προστατευτικό άσπρο χαλίκι.

- Στο Κέντρο υπάρχουν ειδικά διαμορφωμένοι **χώροι προσευχής** για τις ανάγκες όλων των διαμενόντων (567 ατόμων) βάσει της καταγωγής και των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων, αφού οι **χώρες καταγωγής τους ποικίλουν [Αφρικανικές χώρες, Πακιστάν, Ιράν, Βιετνάμ, Μπαγκλαντές και Συρία (γύρω στα 22 άτομα)]**.
- Περαιτέρω υπήρχε ειδικά διαμορφωμένος **εξωτερικός χώρος ως παιχνιδότοπος**, και γύρω του ασφαλισμένος κενός χώρος στον οποίο ορισμένοι διαμένοντες κατά το χρόνο της επίσκεψης μας ψυχαγωγούνταν με μπάλα.
- Σημειώνεται δε ότι στο **χώρο δεν υπήρχαν μικρά παιδιά**, καθότι ως ευάλωτες ομάδες εξακολουθούσαν να βρίσκονται με την μητέρα τους σε άλλους χώρους φιλοξενίας όπως τα ξενοδοχεία.
- Λόγω των επεκτάσεων, ανέκυψαν **πρόσθετες ανάγκες σε χώρους υγιεινής αλλά και για ηλεκτροδότηση**, ενώ για το φωτισμό των αντίσκηνων που δεν είχαν ηλεκτρισμό, παραδόθηκαν 50 ειδικά φαναράκια (λουξ), τα οποία δεν ήταν αρκετά για κάθε υφιστάμενο αντίσκηνο και όπως μας πληροφόρησαν αναμένετε η παράδοση και των υπολοίπων που είχαν ήδη παραγγελθεί.
- Υπήρχε γενική ηλεκτροδότηση του χώρου ενώ όπως μας πληροφόρησαν είχε ολοκληρωθεί και η ηλεκτροδότηση της εσωτερικής επέκτασης του Κέντρου ενώ, σε όλους τους χώρους του Κέντρου και περιμετρικά έχουν τοποθετηθεί προβολείς. Περαιτέρω **στο Κέντρο υπάρχει διαθέσιμο δωρεάν Wi-Fi καθώς και σημεία φόρτισης κινητών τηλεφώνων**.
- Έχει ολοκληρωθεί επίσης η τοποθέτηση πρόσθετων ειδών υγιεινής (χημικές τουαλέτες και ντους). Συγκεκριμένα, πέραν των 15 υφιστάμενων τουαλετών, προστέθηκαν ακόμη 24 χημικές τουαλέτες και 9 ουρητήρια. Ο συνολικός αριθμός τους ανέρχεται πλέον σε 41, ενώ σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των λειτουργών ο αριθμός που απαιτείται από το πρωτόκολλο βάσει του αριθμού των διαμενόντων στο Κέντρο ανέρχεται στα 33.
- Στους δύο δε **διαμορφωμένους χώρους καραντίνας** για τα δύο Κέντρα (Πουρνάρα και Κοφίνου) έχουν τοποθετηθεί στον κάθε χώρο 8 τουαλέτες, 5 προκατασκευασμένα ντους και 5 προκατασκευασμένοι νιπτήρες.
- Επίσης, στο Κέντρο «Πουρνάρα» έχουν εγκατασταθεί 12 βρύσες με φίλτρα για την απρόσκοπτη παροχή πόσιμου νερού στους διαμένοντες.

Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Κέντρο «Πουρνάρα Κοκκινοτριμιθιάς»

- Τα σοβαρότερα ζητήματα που αντιμετωπίζουν σε σχέση με τους διαμένοντες στο Κέντρο «Πουρνάρα» είναι όταν κατά την είσοδο τους διαπιστωθεί ότι κάποιος νοσεί από φυματίωση ή από τον ιό έμππολα. Στις περιπτώσεις αυτές, οι νοσούντες μεταφέρονται στο Περιφερειακό Νοσοκομείο Κυπερούντας για ιατρικό έλεγχο και αν πρόκειται για διαχειρίσιμα περιστατικά, τους χορηγείται ιατροφαρμακευτική αγωγή και επιστρέφουν στο Κέντρο, διαφορετικά παραμένουν στο Σανατόριο στην Κυπερούντα μέχρις ότου αποθεραπευτούν.
- **Μετά την έλευση της πανδημίας του covid-19**, στο Κέντρο τηρούνται αυστηρά **υγειονομικά μέτρα**, που συμπεριλαμβάνουν:
- θερμομέτρηση όλων εισερχόμενων στο Κέντρο, περιλαμβανομένου και του προσωπικού,
- ψεκασμό των αντίσκηνων μια φορά το μήνα και των κοινόχρηστων χώρων ανά δεκαπενθήμερο.
- Έχουν τοποθετηθεί αντισηπτικά σε όλους τους χώρους του Κέντρου
- Γίνεται **ενημέρωση σε σχέση με την πανδημία με έντυπα τα οποία έχουν μεταφραστεί στη μητρική γλώσσα των διαμενόντων ενώ οδηγίες έχουν δοθεί και προφορικά** .
- Όλοι οι **διαμένοντες εφοδιάστηκαν με ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό (γάντια και μάσκες)**
- Σε περίπτωση που διαπιστωθεί **ύποπτο κρούσμα**, υπάρχει ειδικά διαμορφωμένος χώρος για την προσωρινή διανυκτέρευση του υπό καθεστώς καραντίνας μέχρις ότου μεταφερθεί την επομένη σε Κυβερνητικό Νοσοκομείο για περαιτέρω εξετάσεις.
- Αφού δηλαδή εξεταστεί επιτόπου, βάσει του πρωτοκόλλου, παραπέμπεται στα Ιατρεία Δημόσιας Υγείας και εάν εν τέλει διαγνωστεί θετικό στο κορωνοϊό, παραπέμπεται στο Νοσοκομείο Αναφοράς (Αμμοχώστου).
- Υπάρχει **διαθέσιμος γιατρός** μέρα παρά μέρα καθώς επίσης και **δύο νοσοκόμοι** που παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε 24ωρη βάση.

- Βάσει του προαναφερθέντος Διατάγματος του Υπουργού Υγείας, είναι δυνατή η κατ' εξαίρεση έξοδος των διαμενόντων από το Κέντρο για λόγους υγείας και ανθρωπιστικούς λόγους.

Κέντρο φιλοξενίας Κοφίνου

Αναφορικά με το Κέντρο φιλοξενίας στη Κοφίνου, στοιχεία και πληροφορίες σε σχέση με την εφαρμογή των μέτρων για προστασία από την εξάπλωση του ιού, λήφθηκαν από τον Υπεύθυνο του Κέντρου, κατόπιν επικοινωνίας που είχε μαζί με τη Λειτουργό του Γραφείου. Σημειώνεται δε, ότι σε σχέση με τις γενικές συνθήκες διαβίωσης στο χώρο έχουν ήδη υποβληθεί 2 εκθέσεις μας κατά το 2018 και 2019.

- Σύμφωνα δε με τα εν λόγω στοιχεία που λήφθηκαν από τον Υπεύθυνο του Κέντρου στην Κοφίνου, αρχές Μαρτίου εκπονήθηκε σχέδιο εκτίμησης και διαχείρισης κίνδυνου στη βάση των οδηγιών του Υπουργείου Υγείας και του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), με βάση το οποίο διαμορφώθηκε και εφαρμόζεται μεταξύ άλλων σχέδιο δράσης για προστασία από τον ιό Covid-19, το οποίο περιλαμβάνει συγκεκριμένες καθημερινές διαδικασίες και ενέργειες όπως η προμήθεια όλων των διαμένοντων με ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό (γάντια και μάσκες).
- Πρόσωπο που ήρθε σε επαφή με πιθανό κρούσμα απομονώνεται σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο.
- Περαιτέρω γίνεται λήψη θερμοκρασίας καθημερινά όσων βρίσκονται σε απομόνωση.
- Με ανάρτηση γραπτών ανακοινώσεων δίδονται οδηγίες για πρόληψη του ιού σε όλες τις γλώσσες διαμενόντων και εργαζομένων,
- Τήρηση βασικών κανόνων υγιεινής, απολύμανσης κοινόχρηστων χώρων καθημερινά
- Έλεγχος των νεοεισερχομένων στο κέντρο φιλοξενίας με προσκόμιση κατάλληλου Πιστοποιητικού υγείας
- Διανομή φαγητού, τμηματική ανά δέκα άτομα σε κλειστά ατομικά δοχεία μιας χρήσης
- Υποχρεωτική θερμομέτρηση όλων των εισερχομένων στο Κέντρο

- Η είσοδος επιτρέπεται **στους έχοντες εργασία στο χώρο** προς εξυπηρέτηση των διαμενόντων οι οποίοι πρέπει να φέρουν μαζί τους γάντια και μάσκα.
- Απαγόρευση όλων των άλλων επισκέψεων.
- Συστηματική παρακολούθηση ευάλωτων ομάδων από ιατρικό προσωπικό του κέντρου,
- Ενώ σε περίπτωση υπόπτου κρούσματος ακολουθείται το ίδιο πρωτόκολλο με το Κέντρο «Πουρνάρα» δηλ. εξετάζεται επιτόπου, βάσει του πρωτοκόλλου, παραπέμπεται στα Ιατρεία Δημόσιας Υγείας και εάν εν τέλει διαγνωστεί θετικό στο κορωνοϊό, παραπέμπεται στο Νοσοκομείο Αναφοράς (Αμμοχώστου).

Δ. Συστάσεις Διεθνών Φορέων

1. Σε σχέση δε με τα **Κέντρα Κράτησης Μεταναστών** το Δίκτυο **των Ηνωμένων Εθνών για την Μετανάστευση**¹ υπογραμμίζει πως συχνά είναι υπερπλήρη και δεν διαθέτουν επαρκείς υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και αποχέτευση. Προκειμένου δε να αναχαιτιστεί η ταχεία εξάπλωση του ιού, **τα Κράτη θα πρέπει να θεσπίσουν τα αναγκαία μέτρα προστασίας της υγείας των μεταναστών που διαμένουν σ' αυτές τις εγκαταστάσεις.**
2. Η **Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες** (UNHCR) υπογράμμισε πρόσφατα² πως για σκοπούς εξακρίβωσης και διαχείρισης των τυχόν κινδύνων για τη δημόσια υγεία που ενδεχομένως να ανακύψουν από άτομα τρίτων χωρών που αφικνούνται και χρήζουν διεθνούς προστασίας, **μπορούν να λαμβάνονται εύλογα μέτρα, όπως προσωρινός περιορισμός των μετακινήσεων τους για περιορισμένο χρονικό διάστημα.** Ωστόσο, **οι τυχόν περιορισμοί που θα επιβληθούν, θα πρέπει να είναι νόμιμοι, αναγκαίοι για τη διαχείριση των διαπιστωμένων κινδύνων για τη δημόσια υγεία, αναλογικοί και να υπόκεινται σε αναθεώρηση.**

¹ United Nations Network on Migration, «COVID-19 Does Not Discriminate; Nor Should Our Response», 20 Μαρτίου 2020

² UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), «Key Legal Considerations on access to territory for persons in need of international protection in the context of the COVID-19 response», 16 Μαρτίου 2020

3. Παρόμοιες ήταν και οι εισηγήσεις αλλά και οι ανησυχίες της **Αντιπροσώπου** της **UNHCR** στη Κυπριακή Δημοκρατία τις οποίες απηύθυνε με επιστολές στους οικείους Υπουργούς, καθιστώντας το περιεχόμενο τους γνωστό στον Τύπο αλλά και σε μένα προσωπικά:

α. Συγκεκριμένα προέβαλε την ανησυχία της σε σχέση με τα μέτρα που λαμβάνονται για αντιμετώπιση της πανδημίας και σχετίζονται με το σχέδιο μεταφοράς αιτητών Ασύλου σε χώρο υποδοχής, ούτως ώστε σύμφωνα με τον οικείο Υπουργό να καταστεί αποτελεσματικός ο έλεγχος για την εφαρμογή των μέτρων περιορισμού οι οποίοι δεν ετύγχαναν συμμόρφωσης.

β. Η ανησυχία έγκειται σε περίπτωση υπερπληθυσμού αλλά και την διαμονή στο χώρο ευάλωτων ομάδων, όπως ηλικιωμένοι και πρόσωπα με υφιστάμενα ιατρικά προβλήματα.

γ. Περαιτέρω εξέφρασε την ανησυχία της κατά ποσό υπάρχει πρόσβαση σε ηλεκτρισμό, φως, και νερό, κατά ποσό τηρούνται διαδικασίες υγιεινής και συχνής απολύμανσης ως μέτρο καταπολέμησης του ιού και κυρίως κατά ποσό υπάρχει πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ενώ εισηγείται μέτρα στα κέντρα υποδοχής και φιλοξενίας για το γρήγορο εντοπισμό, απομόνωση και αντιμετώπιση πιθανών κρουσμάτων.

δ. Τέλος τονίζει την αναγκαιότητα να μην σταματήσει η διαδικασία λήψης και εξέτασης αιτήσεων Ασύλου, σημειώνοντας το κίνδυνο που μπορεί να διατρέχει κάποιος εν δυνάμει αιτητής αν επιστρέψει στη χώρα που δυνατό να αντιμετωπίζει δίωξη.

4. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ (CPT)

Αναφορικά με τα προσωρινά κέντρα υποδοχής η **CPT** σε επίσκεψη της σε παρόμοιους χώρους σε άλλα κράτη, επισήμανε μεταξύ άλλων την αναγκαιότητα για ύπαρξη χώρων υγιεινής, παροχή αγαθών για ατομική καθαριότητα, αποφυγή συνωστισμού, πρόσβαση σε γιατρό και ιατρικές υπηρεσίες, η αποφυγή διαμονής σε τέτοια κέντρα ασυνόδευτων ανηλίκων, η αναγκαιότητα για παροχή πληροφοριών στα πρόσωπα που διέμεναν και η αποφυγή περιστατικών κακομεταχείρισης αλλά και η παραμονή να είχε προσωρινό χαρακτήρα.

5. Πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη και σε ανθρώπινες συνθήκες διαβίωσης για τους άτυπους μετανάστες προτρέπει τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και η πρόεδρος της Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (**ECRI**) με σχετική της σύσταση, ενώ

ο επικεφαλής του European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) σημειώνει ότι **ο περιορισμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων θα πρέπει να διαρκέσει μόνο όσο είναι αναγκαίο και να προστατεύει τις ήδη ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.**

6. Η Επιτροπή των Εσωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σημειώνει ότι ακόμη και σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης στο τομέα της υγείας πρέπει να εγγυηθούμε τα ατομικά θεμελιώδη δικαιώματα και συνεχίζει πως «... ιδιαίτερη μέριμνα και προσοχή θα πρέπει να δίνεται στα ευάλωτα άτομα ιδίως τους ασυνόδευτους ανήλικους και στις οικογένειες».

Όσο αφορά τις Συνθήκες υποδοχής η Επιτροπή συνιστά όπως τα μέτρα καραντίνας και απομόνωσης πρέπει να είναι εύλογα, αναλογικά και να μην εισάγουν διακρίσεις ενώ οι αιτούντες πρέπει να λαμβάνουν την απαραίτητη υγειονομική περίθαλψη.

Τέλος όσο αφορά τις **αιτήσεις ασύλου** γίνεται εισήγηση να συνεχιστεί η καταχώρηση και η επεξεργασία ενώ όσο αφορά την λήψη **δακτυλικών αποτυπωμάτων**, όπου δεν είναι δυνατό να ληφθούν λόγω των μέτρων για προστασία της δημόσιας υγείας, τα κράτη μέλη να τα λαμβάνουν το συντομότερο δυνατό και το αργότερο εντός 48 ωρών **αφότου εκλείψουν αυτοί οι λόγοι υγείας.**

7. Νομολογία Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ)

Σύμφωνα με την νομολογία του **ΕΔΑΔ**³ οι παρεκκλίσεις από τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες είναι επιτρεπτές μόνο αν είναι απολύτως αναγκαίες και πηγάζουν από μια παρούσα κατάσταση αλλά σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να συνιστούν κατάχρηση εξουσίας. Οι περιορισμοί δε, πρέπει να εδράζονται στο νόμο και να βρίσκονται σε ευθυγράμμιση με τις προϋποθέσεις και τους όρους που επιβάλλει το Σύνταγμα.

Ιδιαίτερα όσο αφορά το ζήτημα της **δημόσιας υγείας** το **ΕΔΑΔ** στην απόφαση του **Enhorn v. Sweden**, [appl.no.56529/00](#), ημερομηνίας **25/1/05**, σημείωσε πως για να επιτύχει το κράτος τον επικαλούμενο

³ Mehmet Hassan Altan v. Turkey, [appl.no. 13237/17,20/3/18](#)

νόμιμο λόγο/σκοπό (όπως η προστασία της δημόσιας υγείας) ο οποίος επιτρέπει περιορισμούς στην άσκηση θεμελιωδών δικαιωμάτων, θα πρέπει αυτοί να επιβληθούν με τον λιγότερο περιοριστικό τρόπο και τα μέτρα που λαμβάνει η Πολιτεία θα πρέπει να αποτελούν την τελευταία της επιλογή χωρίς την οποία, η αποτελεσματική προστασία της δημόσιας υγείας θα καθίσταται ανέφικτη. Είναι δε υποχρεωτικό να υπάρχει ακριβής νομική βάση που να επιτρέπει τέτοιους περιορισμούς.

Στην απόφαση δε **Kuimov v. Russia**, [appl.no.32147/04](#), ημ. 8/1/2009 επαναλήφθηκε η βασική αρχή που διέπει τους περιορισμούς στην άσκηση ατομικών δικαιωμάτων, σημειώνοντας ότι αυτοί πρέπει να είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία, να είναι ανάλογοι του σκοπού του οποίου επιδιώκεται η προστασία και να έχουν προσωρινή φύση.

E. Διαπιστώσεις - Εισηγήσεις

1. Αποτελεί αναντίλεκτο γεγονός πως οι περιορισμοί και γενικότερα τα μέτρα τα οποία κρίθηκαν αναγκαία για την αντιμετώπιση της πανδημίας προκάλεσαν δυσφορία στον καθένα από εμάς, πόσο μάλλον για τα πρόσωπα που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις πατρίδες τους αναζητώντας ένα ασφαλές μέρος για να ζήσουν και ενόψει αυτής (πανδημίας), παραμένουν ακόμη σε Κέντρα Υποδοχής, εν αναμονή υποβολής και/ή εξέτασης των αιτήσεων τους.
2. **Τα άσπρα αντίσκηνα αποτελούν την προσωρινή τους στέγη. Αυτή η ίδια ακριβώς στέγη που πριν 46 σχεδόν χρόνια φιλοξένησε τους Ελληνοκύπριους πρόσφυγες στην ίδια τους την πατρίδα**. Μόνο που τότε ακούγονταν παιδικές φωνές να στολίζουν το πρώτο χριστουγεννιάτικο τους δέντρο στην προσφυγιά.
3. Σήμερα στο κέντρο «Πουρνάρα» τα παιδιά απουσιάζουν, το ίδιο και οι μητέρες τους. Φιλοξενούνται πρόσωπα κατά πλειοψηφία μονήρεις, ενώ άτομα τα οποία αναγνωρίστηκαν ότι ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, όπως ηλικιωμένοι, άτομα με βεβαρημένο ιατρικό ιστορικό και έγκυος γυναίκα ήδη έχουν απομακρυνθεί.
4. Ωστόσο, ενόψει του γεγονότος ότι υπάρχουν ακόμη αντίσκηνα χωρίς δάπεδο και/η χωρίς την τοποθέτηση κατάλληλου υλικού το οποίο να προστατεύει από φυσικά φαινόμενα όπως η έντονη βροχόπτωση, **επιβάλλεται άμεσα η επίσπευση της ολοκλήρωσης των κατασκευαστικών εργασιών επέκτασης και διαμόρφωσης του Κέντρου ώστε αυτό να καταστεί πλήρως λειτουργικό.**

5. Ειδικότερα δε, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στο χώρο στον οποίο συσσωρεύεται νερό γύρω και μέσα από κάποια αντίσκηνα, που δεν έχουν επιστρωμένο χαλίκι για να δημιουργηθεί δάπεδο ώστε να μπορούν να καταστούν κατά το ελάχιστο, ανθρώπινες οι συνθήκες διαβίωσης για όλους τους διαμένοντες χωρίς καμία διάκριση.
6. Παρότι χαιρετίζω το γεγονός, όχι μόνο ενόψει του Covid-19 αλλά καθόλη την διάρκεια παραμονής των διαμενόντων ότι υπάρχει πρόσβαση για όλους σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη με την παρουσία ιατρού μέρα παρά μέρα και την εικοσιτετράωρη παρουσία δυο νοσηλευτών, ενώ σε περίπτωση υπόπτου κρούσματος ακολουθείται συγκεκριμένο πρωτόκολλο, εν τούτοις ενόψει της ανάγκης για εντατικοποίηση των ελέγχων και την ολοένα περισσότερη έλευση διαμενόντων στο χώρο, η παρουσία γιατρού κρίνεται απαραίτητη επί καθημερινής βάσης.
7. Όσο αφορά την αναστολή εξέτασης και/ή περαιτέρω προώθησης των **αιτήσεων για άσυλο**, αναγνωρίζω μεν την δυσκολία που προέκυψε ενόψει της αναγκαίας απόστασης που θα πρέπει να υπάρχει ανάμεσα στα πρόσωπα ,όμως δεν μπορώ να μην **εισηγηθώ την επίστευση των εργασιών που να επιτρέψουν την διενέργεια συνεντεύξεων** είτε με εναλλακτικούς τρόπους με απόσταση όπου αυτό είναι εφικτό ,είτε με το κατάλληλο διαμορφωμένο χώρο με τα διαχωριστικά που είναι αναγκαία ώστε η συνέντευξη να διενεργείται με ασφάλεια .
8. Άλλωστε αναγκαία είναι η διενέργεια συνεντεύξεων κατά τρόπο ασφαλή ως προς την διαπίστωση/αξιολόγηση /υπολογισμό της ηλικίας των προσώπων οι οποίοι ισχυρίζονται ότι είναι ανήλικοι, ώστε **κανένας ανήλικος ως πρόσωπο που ανήκει σε ευάλωτες ομάδες να μην παραμείνει σε χώρο προσωρινής διαμονής** .
9. Όσο αφορά τους **άτυπους μετανάστες** παρότι είναι κατανοητό ότι επί του παρόντος υπάρχει δυσκολία στην λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων ως μέρος της διαδικασίας υποβολής αίτησης ασύλου, λόγω των μέτρων που λήφθηκαν για προστασία από την εξάπλωση του Covid-19,εν τούτοις αυτό θα πρέπει να γίνει ευθύς αμέσως λήξουν τα μέτρα προστασίας, ενώ στο ενδιάμεσο **κανένας άτυπος μετανάστης δεν θα πρέπει να μείνει χωρίς διαμονή, διατροφή και αναγκαία ιατροφαρμακευτική περίθαλψη**.

10. Όσο αφορά τα επί μέρους ζητήματα θα πρέπει να παραδοθούν το συντομότερο δυνατό όλα τα **ειδικά φαναράκια (λουξ)** ώστε να υπάρχει ξεχωριστά ένα στο κάθε αντίσκηνο.
11. Δεν μου διαφεύγει το γεγονός ότι οι λειτουργοί πρώτης γραμμής που εργάζονται στα δύο Κέντρα, υπερβάλλουν εαυτούς, θέτοντας σε κίνδυνο την υγεία τους.
12. Εν τούτοις ο εφησυχασμός περικλείει κινδύνους για όλους. Η **παρακολούθηση για εντοπισμό ευάλωτων ομάδων θα πρέπει να είναι συνεχής** ώστε η απομάκρυνση τους να πραγματοποιείται εγκαίρως, όπως **συνεχής πρέπει να είναι η ενημέρωση των διαμενόντων στο χώρο για τα μέτρα ατομικής υγιεινής και προστασίας** που θα πρέπει να λαμβάνονται για την αντιμετώπιση και την αναχαίτιση εξάπλωσης του ιού τόσο των ήδη διαμενόντων όσων και των νεοεισερχομένων, ενώ τα **μέτρα** καθαριότητας και **απολύμανσης** που ήδη ακολουθούνται θα πρέπει να διατηρηθούν αλλά και να εντατικοποιηθούν.
13. Σημειώνω ότι ο αριθμός των διαμενόντων στο «**Πουρνάρα**» στο παρόν στάδιο αγγίζει περίπου το **50% της πληρότητας** του κέντρου λόγω της επέκτασης του χώρου. **Σε καμία όμως περίπτωση δεν θα πρέπει να οδηγηθεί σε φαινόμενα υπερπληθυσμού**, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη ότι η μετατροπή του από κέντρο υποδοχής σε κλειστό κέντρο έγινε μόνο για λόγους που σχετίζονται με τα έκτακτα μέτρα που λήφθηκαν για την αντιμετώπιση του ιού και είχαν ευθύς εξαρχής προσωρινό χαρακτήρα.
14. Όσον αφορά το κέντρο φιλοξενίας στην **Κοφίνου** σημειώνω ότι η **παρουσία νοσηλευτών**, υπό τις περιστάσεις επιβάλλεται να αυξηθεί ώστε να υπάρχει νοσηλευτικό προσωπικό στο Κέντρο επί 24ώρου βάσεως ενώ επίσης επιβεβλημένη είναι και η αύξηση των ωρών παρουσίας του ιατρού στο Κέντρο.
15. Τέλος όσο αφορά τις **μετακινήσεις** δεν θα μπορούσα να μην παρατηρήσω ως Φορέας Ισότητας και Καταπολέμησης των Διακρίσεων ότι σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει οποιοδήποτε πρόσωπο να τύχει άρνησης εξόδου για κάλυψη αναγκών που δεν μπορούν να καλυφθούν από το συγκεκριμένο χώρο, ανάγκες οι οποίες πιθανόν να είναι συνυφασμένες με το διάταγμα ημερομηνίας 8 Απριλίου, 2020 και σχετίζονται με λόγους υγείας και λογούς ανθρωπιστικούς.

16. Τελειώνοντας θα ήθελα να υπενθυμίσω λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις συστάσεις των διεθνών φορέων όσο και την νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (**ΕΔΑΔ**), ότι τα έκτακτα μέτρα που λήφθηκαν για την αποτροπή της πιθανής εξάπλωσης του ιού **covid 19**, δεν θα πρέπει να ξεπερνούν το απολύτως αναγκαίο για την προστασία της δημόσιας υγείας, θα πρέπει να προκαλούνται από μια κατάσταση που είναι παρούσα και η διάρκεια τους δεν θα πρέπει να ξεπερνά το χρονικό διάστημα που διαρκεί αυτή απρόσμενη και δυσάρεστη κατάσταση όπως είναι η εξάπλωση του ιού.
17. Οποιοδήποτε **μέτρο που ξεπερνά το προσωρινό χαρακτήρα και το απολύτως αναγκαίο, ενώ είναι δυσανάλογο του σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας, είναι μέτρο αυθαίρετο και θα πρέπει άμεσα να διακόπτεται.**
18. Ως εκ τούτου πέρα από τα απαραίτητα και αναγκαία μέτρα φιλοξενίας, και υγειονομικής περίθαλψης τα οποία πρέπει να συνεχίσουν να παρέχονται στους διαμένοντες στα εν λόγω Κέντρα για όσο χρονικό διάστημα διαρκούν τα περιοριστικά μέτρα αντιμετώπισης του ιού, ευθύς αμέσως πραγματοποιηθεί η ολική άρση τους και ο προσωρινός χαρακτήρας τους εκλείψει τότε σε **καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να συνεχιστεί η φιλοξενία ως μόνιμη μέσα σε αντίσκηνα, τα οποία από την κατασκευή τους προορίζονται για χρήση μόνο προσωρινή.**
19. Η Παρέμβασή μου, ως Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ως Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας υποβάλλεται στον Υπουργό Εσωτερικών, στον Υπουργό Υγείας, στο Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης, καθώς επίσης και στην Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τις δικές τους ενέργειες.

Μαρία Στυλιανού - Λοττίδη
Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

**Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων
και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή
Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας**